

GENÇLERİN VE YAŞLILARIN YAŞLILIK SÜRECİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ: KARŞILAŞTIRMALI BİR ÇALIŞMA

Yrd. Doç. Dr. Gülsüm KORKUT

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi,
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü

Yrd. Doç. Dr. Meyrem TUNA UYSAL

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi,
Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü

ÖZET

Çocukluktan yetişkinliğe geçiş süreci olarak ifade edilen gençlik dönemi, fiziksel ve zihinsel değişimin yanı sıra kendine özgü hayat tarzı, değerleri, toplumsal hayattan beklentileri, yaşama dair görüşleri ve sorunları olan bir süreçtir. Buna karşılık yaşamın son evresi olan yaşlılık sürecinin de kendine özgü özellikleri bulunmaktadır. Toplumda bir saygınlığı olan yaşlıların yıllar itibariyle kazandıkları deneyimlerini ve bilgilerini aktararak yeni nesillerin sosyalleşmesine katkı sağlamalarının yanı sıra bu süreçte geçirdikleri bedensel ve zihinsel değişimlerle birlikte pek çok sorun yaşlılık sürecinde karşılarına çıkabilmektedir. Dolayısıyla farklı yaş gruplarında yer alan gençlerin ve yaşlıların yaşlılık sürecine ilişkin beklentileri, değer yargıları ve görüşleri birbirinden farklı olabilmektedir. Bu çalışma yaşamın başlangıcında sayılan gençlerin ve yaşamın son evresinde yer alan yaşlıların yaşlılık sürecine ilişkin görüşleri ile ilgili durumu değerlendirmek ve karşılaştırmak amacıyla Burdur Merkez'de ikamet eden toplam 15 genç ve 15 yaşlı bireyle yapılan görüşmelere dayanmaktadır. Elde edilen veriler kategorik içerik analizi yöntemi ile değerlendirilerek, Burdur'da yaşayan gençlerin ve yaşlıların yaşlılık sürecine ilişkin görüşleri karşılaştırılarak analiz edilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Gençlik, Yaşlılık, Yaşlanma Süreci.

OPINIONS OF YOUNG AND OLD PEOPLE ABOUT OLD AGE PROCESS: A COMPARATIVE STUDY

ABSTRACT

The youth period, expressed as the process of transition from childhood to adulthood, is a process that has its own unique lifestyle, values, social life expectancy, views and problems, as well as physical and mental change. The old age process, which is the last phase of life, similarly has its own characteristics. In addition to contributing to the socialization of the new generations by conveying their experiences and knowledge they have gained over the years, the elderly, who have a reputation in the society, can cope with many problems in the aging process with their physical and mental changes. Therefore, the expectations, value judgments and views of the elderly and young, which are in different age groups, can be different from each other. This study is based on interviews with a total of 15 young and 15 elderly individuals residing in Burdur Center to evaluate and compare the situation of young people who are considered to be at the beginning of life and the elderly in the last stage of life. The obtained data were evaluated by categorical content analysis method and tried to be analyzed by comparing the opinions of young and the elderly living in Burdur about the old age process.

Keywords: Youth, Aging, Aging Process.

1. GİRİŞ

Yaşlılık süreci, fiziksel ve ruhsal anlamda bir yavaşlama dönemi olarak ifade edilebilmekte ve içerisinde kendine özgü özellikleri barındırmaktadır. Fiziksel ve ruhsal anlamda bir yavaşlamanın yanı sıra yaşlılık süreci, sosyal, ekonomik, kültürel ve toplumsal anlamda da sorunları olabilen bir dönemdir. Gençlik dönemi ile kıyaslandığında günlük yaşam pratikleri anlamında bir yavaşlamanın olduğu, belirli hastalıkların ağırlıkla hissedilebildiği, geçim sıkıntısının yaşanabildiği, kuşaklararası çatışmanın olduğu, değişen koşullara uyum sağlamada yeteneğin azaldığı ve sosyo-kültürel imkânlarla ulaşabilme, sosyal ilişkilerin zayıfladığı ve toplumsal dışlanmanın yaşanabildiği aşikârdır. Buna karşılık yaşanması muhtemel sorunların yanı sıra yaşlılık sürecinde yaşlıların statü, kendinden sonra gelen kuşaklara yol gösterici olma, bilgi birikimlerini ve deneyimlerini aktarma gibi artıları da bulunmaktadır.

Bu çalışmada yaşamın ilk evrelerinde sayılan gençlerin yaşlılık süreciyle ilgili görüşleri ile yaşlılık süreci içerisinde olan yaşlıların görüşleri karşılaştırarak aralarındaki farklılıklar ya da benzerlikler saptanmaya çalışılmıştır. Çalışma gençler ile yaşlıların karşılaştırmalı bir analizine imkan vermekle birlikte aynı zamanda gençler üzerinde yaşlılık sürecinin muhtemel sorunları ve kendine has özellikleri ile ilgili bir farkındalık da oluşturmaktadır. Çünkü yaşlı bireylerin bu süreçte karşılaşmaları kuvvetle muhtemel sorunların genç kuşaklar tarafından anlaşılması ve onlar tarafından destek görmeleri sorunların üstesinden gelebilme anlamında büyük önem arz etmektedir.

2. KAVRAMSAL BİR GİRİŞ: GENÇLİK VE YAŞLILIK

Gençlik üzerine literatürde çeşitli tanımlamalar yapılmaktadır. Gençlik kavramı toplumdan topluma değişmekle birlikte biyolojik, psikolojik ve sosyolojik yönleri bulunan bir kavramdır. Nitekim gençlik üzerine herkesin genel geçer kabul ettiği bir tanımı ve yaş aralığı

bulunmamaktadır. Buna göre gençlik dönemi UNESCO tarafından 15-25 yaş aralığında belirlenirken, Birleşmiş Milletler (BM) gençlik dönemini 12-24 yaş arası olarak öngörmektedir. Türkiye ise BM'nin belirlediği 12-24 yaş arasını gençlik dönemi olarak kabul etmektedir. Gençlik dönemi böylece ergenlik yaşına girmeye başlamakta ve 18 yaşından sonra da görece olarak yetişkinlik dönemine girmeye sonlanmaktadır diyebiliriz (hugaum.hacettepe.edu.tr, 2017).

Buna karşılık genç tanımında görüldüğü üzere yaşlı kavramı tanımlaması da toplumdaki topluma değişmekle birlikte tek bir yaşlı tanımlaması söz konusu değildir. Dolayısıyla yaşlı kavramını çeşitli açılardan ele alarak daha anlaşılabilir kılabiliriz. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), yaşlılığı kişinin yaşadığı çevreye uyum sağlama yeteneğinin azalması olarak tanımlamakta ve yaşlı kategorisini de kronolojik yaş doğrultusunda 60-74 olarak belirlemektedir. Bu sınıflandırmaya göre; 60-74 yaş arası yaşlılık, 75-89 yaş arası ise ileri yaşlılık olarak gösterilmektedir (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 2013: 2).

Aslında yaşlı tanımlanmasında, kronolojik yaşın günümüzde yeterli bilgi vermemesi nedeniyle yaşlanmanın biyolojik, psikolojik ve toplumsal yönlerinin de ele alınması gerekmektedir. (Görgün Baran vd., 2005: 24). Çünkü yaşlılık, biyolojik yeteneğin azalmasıyla ortaya çıkan biyolojik, psikolojik ve sosyolojik yönleri olan bir süreçtir (Kalkan, 2008: 4). Yaşlanma bireyin biyolojik yapısında, psikolojisinde ve toplumsal ilişkilerinde değişikliklere neden olan normal ve kaçınılmaz bir süreçtir (Kalınkara, 2004: 59).

Yaşlılık kavramı, fizyolojik bir olgu olup kişilerin fiziksel ve ruhsal anlamda güçlerini bir daha yerine gelmeyecek şekilde yavaş yavaş kaybetme hali olarak ifade edilmektedir (MEB, 2011: 4). Dolayısıyla yaşamın son evresi olan yaşlılık süreci fiziksel ve ruhsal anlamda yavaşlamanın yanı sıra sosyal, ekonomik, kültürel, sosyal güvenlik, bakım ve destek gibi hizmetlere ve imkânlarla ulaşabilme anlamında da bir yavaşlama hatta bazen bir durgunluk dönemi dahi olabilmektedir.

Yaşlanma sürecinde birey biyolojik, psikolojik ve sosyolojik olarak bazı değişikliklere uğramaktadır. Bu değişiklikler, bireyin kalıtsal özelliklerine, fiziksel ve ruhsal anlamda geçirdiği değişikliklere, yaşam tarzına, gündelik yaşam pratiklerini uygulama biçimine göre farklılaşmaktadır (Özben, 2008: 98).

3. YAŞLILIK SÜRECİ İLE İLGİLİ YAPILAN ÇALIŞMALAR

Bir toplumda nüfusun yaşlanması, o toplumun nüfusunun yaş aralıklarının değişerek o nüfus içindeki çocukların ve gençlerin oranının azalması ve yaşlı nüfus sayısının görece olarak artmasıdır (DPT, 2007: 5). *İnsanlar ne zaman yaşlanırlar? Gençler toplumun en yaşlılarına nasıl bakar? Yaşlılar kendilerini nasıl görürler?* gibi sorulara bireylerin verdiği cevaplar toplumdaki topluma değişmekte ve yaşlılığın sadece biyolojik bir süreç olmayıp bunun yanında psikolojik ve sosyolojik bir süreç olduğunu da göstermektedir (Mascionis, 2012: 390).

2016 yılı itibarıyla Dünya'daki yaşlı nüfusa baktığımızda 65 yaş ve üzeri yaşlı nüfus 635.747.010 iken bu rakam dünya toplam nüfusunun %8,7'sine denk gelmektedir. Türkiye'de ise 65 yaş ve üzeri yaşlı nüfus 6.651.503 olup, toplam nüfusun %8,3'üne eşittir. Dünya genelinde en yüksek yaşlı nüfus oranına sahip ilk üç ülke sırasıyla %31,3 ile Monako, %27,3 ile Japonya ve %21,8 ile Almanya'dır. Türkiye ise yaşlı nüfus oranı bakımından 167 ülke arasında 66. sırada yerini almaktadır (tuik.gov.tr, 2017). TÜİK'in "*İstatistiklerle Yaşlılar 2016*" raporu'na göre 65 ve daha yukarı yaş olarak ifade edilen yaşlı nüfus; 2012 yılında 5

milyon 682 bin 3 kişi iken son beş yılda % 17,1 artarak 2016 yılında 6 milyon 651 bin 503 kişi olmuştur (tuik.gov.tr, 18.03.2017).

Yaşlılık, nüfus içinde yaşlıların oranının artması ve yaşlılık döneminin uzamasıyla birlikte toplumsal yapıda yaşanan değişimler yaşlılığın yapısal değişime uğramasına neden olmuştur. Bu gelişmeler sonucunda yaşlılık ve yaşlanma süreçleri bilimsel çalışmalara daha fazla konu olmaya başlamıştır (Ceylan ve Kurtkapan, 2015: 35).

Dolayısıyla yaşlılık ve yaşlanma süreciyle ilgili yapılan çalışmalar ele alındığında; “*Türkiye’de Yaşlıların Durumu ve Yaşlanma Ulusal Eylem Planı*”nda (2007) bireylerin başarılı bir biçimde yaşlanmasının yalnızca biyolojik ve fiziksel özellikleriyle değil, psikolojik, ekonomik ve toplumsal özellikleriyle de ilişkili olduğu saptanmıştır.

Tamam ve Öner (2001); ‘*Yaşlılık Çağı Depresyonları*’, adlı çalışmada toplum ruh sağlığı açısından önemli sorunlara yol açabilen yaşlılık çağı depresyonunun nedenleri üzerinde durulmuş, depresyonun mevcut fiziksel hastalığa olan olumsuz etkilerinin önüne geçilmesi önerilmiştir.

İçlin (2010); ‘*Yaşlılar ve Yaşlılığın Değerlendirilmesi: Denizli İli Üzerine Niteliksel Bir Araştırma*’ isimli çalışmada ise bireylerin yaşlılık sürecini nasıl değerlendirdikleri ve yaşamı nasıl anlamlandırdıkları ve başarılı yaşlanmayı oluşturan faktörler ele alınmıştır.

Özkan ve Purutçuoğlu (2010); ‘*Yaşlılıkta Teknolojik Yeniliklerin Kabulünü Etkileyen Sosyalleşme Süreci*’ adlı çalışmada yaşlı bireylerin yenilikleri kabullenme durumları üzerinde sosyalleşme sürecinin etkisi üzerinde genç aile üyelerinden alınan yardım ile kitle iletişim kaynaklarıyla ve aile dışı kişisel bilgi kaynaklarıyla gerçekleşen etkileşimin rolü irdelenmiştir.

Özmete (2008); ‘*Yaşlılıkta Yaşamın Anlamının Refah Göstergeleri İle Yordanması*’ isimli çalışmada yaşlılık sürecinde yaşamın anlamı refah göstergeleri ile sorgulanmış olup, ekonomik iyilik, konut durumu ve sağlıklı olma ve sağlıklı yaşama biçimi gibi objektif refah göstergeleri ile yaşam tatmini, mutluluk, bireylerarası ilişkiler ve ailede etkileşim gibi subjektif refah göstergeleri değerlendirilmiştir.

İçli (2008); ‘*Yaşlılar ve Yetişkin Çocuklar*’ adlı çalışmada yaşlandıkça rolleri ve ilişkileri değişen yaşlıların yaşlılık döneminde karşılaşılabilecekleri sorunların kuşaklararası dayanışma, informal bakım, yardım ve destek ilişkilerini sosyolojik bir açıdan ele alınmıştır.

Son olarak Aközer vd. (2011); ‘*Türkiye’de Yaşlılık Dönemine İlişkin Beklentiler Araştırması*’ isimli çalışmada Türkiye’de uzun dönemde değişen aile yapısı içerisinde yaşlıların bugünkü konumu, aile ilişkileri, aile bireylerinin yaşlılara ve yaşlılığa ilişkin tutum ve beklentileri ve yaşlılara yönelik geliştirilen politikalar değerlendirilmiştir.

Sonuç olarak geçmişten günümüze kadar yapılan değişik çalışmalarla yaşlanma sürecini etkileyen faktörlerde kalıtsal özelliklerin yanı sıra bireyin psikolojik yapısı, yaşam tarzı, beslenme biçimi, aile yapısı, vb. özelliklerinin de etkili olduğu ortaya çıkmıştır.

4. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ VE TEKNİKLERİ

Ülkemizde yaşlı nüfus oranının artmasıyla birlikte yaşlılara yönelik çalışmalara daha fazla ihtiyaç duyulmaktadır. Buna göre bu çalışmada soruna en uygun kesime yönelik bulguların elde edilebilmesi için kartopu örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Kartopu örnekleme yönteminde süreç ilerledikçe elde edilen isimler veya durumlar adeta bir kartopu

gibi büyüyerek devam etmekte ve bir süre sonra belirli isimler öne çıkmaya başlamaktadır. Dolayısıyla araştırmacının görüşmesi gereken birey sayısı veya ilgilenmesi gereken durum sayısında azalma olmaktadır. (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 139).

Bu amaçla **Burdur ilinde yaşayan yaşlılar ve gençler tespit edilerek, görüşülen yaşlılardan diğer yaşlılara; benzer şekilde görüşülen gençlerden diğer gençlere kartopu örnekleme yöntemi ile ulaşılmıştır. Çalışma 15 genç ve 15 yaşlı olmak üzere toplam 30 bireye 24.04.2017-10.05.2017 tarihleri arasında yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanarak gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler nitel araştırma tekniklerinden kategorik içerik analizi tekniği ile kategorilere ayrıştırılarak Burdur ilinde yaşayan gençlerin ve yaşlıların yaşlılık sürecine ilişkin görüşleri karşılaştırılarak analiz edilmeye çalışılmıştır.**

5. VERİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

5.1. Demografik Özellikler

Tablo 1: Gençlerin ve Yaşlıların Demografik Özellikleri

Burdur/Merkez Görüşmeci Kodu	Gençler			Burdur/Merkez Görüşmeci Kodu	Yaşlılar		
	Yaş	Cinsiyet	Medeni Durum		Yaş	Cinsiyet	Medeni Durum
G1	21	Erkek	Bekar	Y1	72	Kadın	Evli
G2	22	Kadın	Bekar	Y2	60	Kadın	Dul
G3	21	Kadın	Bekar	Y3	76	Erkek	Evli
G4	23	Kadın	Bekar	Y4	67	Erkek	Evli
G5	22	Erkek	Bekar	Y5	68	Erkek	Evli
G6	22	Erkek	Bekar	Y6	61	Kadın	Evli
G7	23	Erkek	Bekar	Y7	60	Kadın	Evli
G8	18	Kadın	Bekar	Y8	60	Erkek	Evli
G9	19	Kadın	Bekar	Y9	61	Kadın	Evli
G10	29	Erkek	Bekar	Y10	60	Erkek	Evli
G11	20	Kadın	Bekar	Y11	60	Kadın	Evli
G12	20	Kadın	Bekar	Y12	61	Kadın	Evli
G13	20	Kadın	Bekar	Y13	75	Kadın	Dul
G14	20	Kadın	Bekar	Y14	62	Kadın	Dul
G15	21	Kadın	Bekar	Y15	64	Kadın	Evli

Araştırmaya katılan gençler demografik özellikleri bakımından ele alındığında 5'i "Erkek", 10'u "Kadın"dır. Yaş bakımından değerlendirildiğinde görüşülenlerin 6'sı "15-20", 8'i "21-25", 1'i de "26 ve üzeri" yaş grubunda yer almaktadır. Buna göre gençlik dönemi UNESCO tarafından 15-25 yaş aralığında belirlenirken, Birleşmiş Milletler (BM) gençlik dönemini 12-24 yaş arası olarak öngörmektedir. Türkiye ise BM'nin belirlediği 12-24 yaş arasını gençlik dönemi olarak kabul etmektedir. Gençlik dönemi böylece ergenlik yaşına girmeye başlamakta ve 18 yaşından sonra da görece olarak yetişkinlik dönemine girmeye sonlanmaktadır (1).

TÜİK'in verilerine göre Türkiye'de 2015 yılında 15-24 yaş arası genç nüfus oranı %16,4'tür. (Toplam nüfus içinde sayısı 12 milyon 899 bindir.) Bu nüfusun %51,2'si genç erkek nüfusu, %48,8'i de genç kadın nüfusu oluşturmaktadır (2).

Medeni durum bakımından ise araştırmaya katılan gençlerin hepsi bekârdır.

Araştırmaya katılan yaşlılar demografik özellikleri bakımından ele alındığında ise, toplam 15 yaşlının 5'i "Erkek", 10'u "Kadın"dır. Yaş bakımından değerlendirildiğinde görüşülenlerin 10'u "60-65", 2'si "66-70", 2'si "71-75", 1'i de "76 ve üzeri" yaş grubunda yer almaktadır. Buna göre DSÖ'nün yaptığı sınıflandırmadan hareketle (3) araştırmaya katılan yaşlı bireylerin çoğunluğu yaşlı kategorisinde yer almaktadır. TÜİK'in raporuna göre yaşlı nüfusun toplam nüfus içindeki oranı 2012 yılında %7,5 iken, 2016 yılında %8,3'e yükselmiştir. Yaşlı nüfusun %43,9'unu erkek nüfus, %56,1'ini kadın nüfus oluşturmaktadır (4).

Medeni durum bakımından ise araştırmaya katılan yaşlıların 12'si evli, 3'ü duldur.

5.2.Sosyo-Ekonomik Özellikler

Tablo 2.1: Gençlerin Sosyo-Ekonomik Özellikleri

Burdur/Merkez Görüşmeci Kodu	Eğitim Durumu	Mesleki Durum	Hane Sosyal Güvence
G1	Lise	Öğrenci	SSK
G2	Lise	Öğrenci	SSK
G3	Lise	Öğrenci	SSK
G4	Lise	Öğrenci	SSK
G5	Lise	Öğrenci	Emekli Sandığı
G6	Lise	Öğrenci	SSK
G7	Lise	Öğrenci	SSK
G8	Lise	Öğrenci	SSK
G9	Lise	Öğrenci	Bağ Kur
G10	Üniversite	Öğrenci	Emekli Sandığı
G11	Lise	Öğrenci	GSS
G12	Lise	Öğrenci	SSK
G13	Lise	Öğrenci	Bağ Kur
G14	Lise	Öğrenci	GSS
G15	Lise	Öğrenci	Emekli Sandığı

Araştırmaya katılan gençlerin sosyo-ekonomik özelliklerine bakıldığında görüşülenlerin 14'ü "Lise" mezunu, 1'i ise "Üniversite" mezunudur. Fakat araştırmaya katılan lise mezunu gençler şuanda üniversite eğitimine devam etmektedir. Bu yüzden hepsinin öğrenciliği devam etmektedir. Sosyal güvence olarak ele alındığında ise görüşülenlerin 3'ü "Emekli Sandığı", 2'si "Bağ-Kur", 8'i "SSK", 2'si ise "GSS (Genel Sağlık Sigortası)" kapsamında yer almaktadır.

Tablo 2.2: Yaşlıların Sosyo-Ekonomik Özellikleri

Burdur/Merkez Görüşmeci Kodu	Eğitim Durumu	Mesleki Durum	Gelir Düzeyi	Sosyal Güvence
Y1	İlkokul	Ev Hanımı	Emekli Maaşı	SSK
Y2	İlkokul	Ev Hanımı	Eşinin Emekli Maaşı	Emekli Sandığı
Y3	İlkokul	İşçi (Emekli)	Emekli Maaşı	SSK
Y4	İlkokul	Mobilyacı (Emekli)	Emekli Maaşı	Bağ Kur
Y5	Lise	Tekniker (Emekli)	Emekli Maaşı	SSK
Y6	İlkokul	Ev hanımı	Emekli Maaşı	SSK
Y7	İlkokul	Ev Hanımı	Eşinin Emekli Maaşı	SSK
Y8	İlkokul	İşçi (Emekli)	Emekli Maaşı	SSK
Y9	İlkokul	Ev Hanımı	Eşinin Emekli Maaşı	SSK
Y10	Üniversite	Memur (Emekli)	Emekli Maaşı	Emekli Sandığı
Y11	İlkokul	Ev Hanımı	Eşinin Emekli Maaşı	SSK
Y12	İlkokul	Ev Hanımı	Eşinin Emekli Maaşı	Bağ Kur
Y13	İlkokul	Ev Hanımı	Eşinin Emekli Maaşı	Bağ Kur
Y14	İlkokul	Ev Hanımı	Emekli Maaşı	SSK
Y15	İlkokul	Ev Hanımı	Eşinin Emekli Maaşı	Bağ Kur

Yaşlıların 13'ü "İlkokul", 1'i "Lise", 1'i ise "Üniversite" mezunudur. Buna göre görüşülenlerin eğitim düzeylerinin oldukça düşük olduğu tespit edilmiştir. Bunun nedeni araştırmaya katılan yaşlıların gençlik dönemlerinde günümüze göre eğitim imkânlarının kısıtlı olması ve temel eğitim sonrasında kız çocuklarının okutulmasına yeterince önem verilmemesiyle ilgili olabilir.

Araştırmaya katılan yaşlılar mesleki durum açısından ele alındığında görüşülenlerin 1'i "Memur Emeklisi", 2'si "İşçi Emeklisi", 1'i "Tekniker" ve 10'u "Ev Hanımı" dır. Gelir düzeyi bakımından yaşlıların hepsi "Emekli Maaşı" ile geçimlerini sağlamaktadır. Görüldüğü üzere yaşlıların çoğunluğunun emekli maaşı dışında herhangi bir geçim kaynağı bulunmamaktadır.

Görüşülenlerin 2'si sosyal güvence olarak "Emekli Sandığı", 4'ü "Bağ-Kur", 9'u da "SSK" kapsamında yer aldığını ifade etmiştir.

4.3. Yaşlılık Sürecine İlişkin Görüşler

Tablo 3: “Yaşlılık sürecinde yaşlılar üreten değil, tüketen konumundadır.”

Burdur/Merkez Görüşmeci Kodu	Gençler	Burdur/Merkez Görüşmeci Kodu	Yaşlılar
G1	Tüketen konumundadır.	Y1	Üreten konumundadır.
G2	Tüketen konumundadır.	Y2	Üreten konumundadır.
G3	Üreten konumundadır.	Y3	Tüketen konumundadır.
G4	Üreten konumundadır.	Y4	Üreten konumundadır.
G5	Tüketen konumundadır.	Y5	Tüketen konumundadır.
G6	Üreten konumundadır.	Y6	Tüketen konumundadır.
G7	Üreten konumundadır.	Y7	Üreten konumundadır.
G8	Tüketen konumundadır.	Y8	Tüketen konumundadır.
G9	Üreten konumundadır.	Y9	Üreten konumundadır.
G10	Üreten konumundadır.	Y10	Tüketen konumundadır.
G11	Üreten konumundadır.	Y11	Üreten konumundadır.
G12	Üreten konumundadır.	Y12	Üreten konumundadır.
G13	Üreten konumundadır.	Y13	Tüketen konumundadır.
G14	Tüketen konumundadır.	Y14	Tüketen konumundadır.
G15	Üreten konumundadır.	Y15	Tüketen konumundadır.

Gençlerin ve yaşlıların yaşlılık sürecine ilişkin görüşlerini tespit etmek amacıyla araştırmaya katılan gençlere ve yaşlılara “*Yaşlılık sürecinde yaşlılar üreten değil, tüketen konumundadır.*” görüşü sorulduğunda gençlerin 10’u “Üreten konumundadır.”, 5’i “Tüketen konumundadır.” ifadesini kullanmışlardır. Buna karşılık yaşlıların 7’si “Üreten konumundadır.”, 8’i ise “Tüketen konumundadır.” ifadesini kullanmışlardır. Buna göre yaşlıların çoğunluğu yaşlıların yaşlılık döneminde tüketen konumunda olduğu görüşünü belirtirken, gençlerin çoğunluğu yaşlıların üreten konumunda olduğunu belirtmiştir. Görüşülenlerden bazıları bu durumu şu cümlelerle ifade etmiştir:

“Üreten Konumundadır.”

G3: “*Anneannem mesela bir şey üretmez konumda ama yine de anneannem küçük bir şeyler örüyor çiçekler yapıyor annem bunun satışına yardımcı oluyor. Anneannemi de teşvik ediyor, üretebilir.*” /Genç-Kadın-21 Yaşında.

G4: “*Katılmıyorum çünkü yaşlıların kabuklarına çekildikleri zaman ev ekonomilerini sağlamaya yönelik ufak tefek bir şeyler üretmeye çalışıyorlar, hayattan kendilerini soyutlamamak için.*” /Genç-Kadın-23 Yaşında.

Üreten konumda olduğu görüşünü paylaşan gençlere göre yaşlılar her ne kadar yaşlanma sürecinde bir takım fiziksel olarak kayıplara uğrasa da bazı yaşlıların her ne yaşta olursa olsun çok ufak da olsa kendilerine göre bir şeyler yapma isteğinde olduklarını belirtmektedirler. Üreten konumda olduğu görüşünü paylaşan yaşlılar ise yaşlıların da yaşa göre değişen şekilde yapacağı işleri olduğunu ileri sürmekte ve yaşa bağlı olarak da üretkenliğinin azaldığını belirtmektedirler.

Y4: *“Tüketici değildir, insanlara fırsat verirlerse olur ben sürekli ceviz içi ayıklar onu satarım mesela.”/Yaşlı-Erkek-67 Yaşında.*

Y9: *“Hayır canım, yaşlıların da yapacağı işler var. Ben oturduğum yerden sarma sararım.”/Yaşlı-Kadın-61 Yaşında.*

Y12: *“Üretkendir. Ama yaşa göre bu üretkenlik azalıyor.”/Yaşlı-Kadın-61 Yaşında.*

“Tüketen Konumundadır.”

G5: *“Üretmiyorlar emekli olmanın mantığı zaten üretmemek o yaşa kadar biriktirip emekli olup çalışmayıp biriktirdiğinden kullanmak.”/Genç-Erkek-22 Yaşında.*

G8: *“Tüketicidirler, yani bence öyle çünkü çalışabilecek durumda olmuyorlar zaten iş vermiyorlar çok nadirdir çalışan yaşlılar kişiye göre değişiri sağlık sebebiyle çalışamayan ve verimsiz çalıştığı için iş vermeyenler de oluyor istihdam olanağı da yok.”/Genç-Kadın-18 Yaşında.*

Y8: *“Yaşlılar üreten konumunda olması gerekirken tüketen konumundadır. Bilimden, kitaptan haberdar olan kişi mutlaka sağlığını ve yaşlılığını da korur, ne olacağını bilir. Bugünün teknolojisini iyi kullanırsan, okursan, araştırırsan hem sağlığını hem de yaşlılığını korursun. Bunlar kişiye göre değişiyor. Aslında her yaşın bir üretkenliği var topluma verilecek.”/ Yaşlı-Erkek-60 Yaşında.*

Y10: *“Evet üretmekten ziyade tüketiyorlar.”/Yaşlı-Erkek-60 Yaşında.*

Y13: *“Tüketirler. Gözü görmez, eli örmez.”/Yaşlı-Kadın-75 Yaşında.*

Y14: *“Tüketirler. El işi yapamıyorlar, bir şey kazanamıyorlar. Oturdukları yerden kalkamıyorlar.”/Yaşlı-Kadın-62 Yaşında.*

Tüketen konumunda olduğu görüşünü paylaşan gençler ise yaşlılıkla birlikte emeklilik sürecinin geldiğini ve emeklilik sürecinde de kişilerin üretmek yerine tüketmeyi tercih ettiklerini ve yaşlıların bu süreçte çalışamaz durumda olduğunu ifade etmektedirler. Yaşlılar bu durumu yaşa bağlı olarak geçirdikleri bedensel, ruhsal, ekonomik ve toplumsal değişimle birlikte yaşlılık sürecinde üretmekten çok tüketen konumda olduğunu dile getirmişlerdir.

Tablo 4: “Yaşlılık sürecinde yaşlılar akranları ile bir arada olmayı isterler, gençlerle anlaşamazlar.”

Burdur/ Görüşme i Kodu	Gençler	Burdur/ Görüşme i Kodu	Yaşlılar
G1	Gençlerle anlaşılır ve onlarla olmak isterler.	Y1	Akranlarıyla olmak isterler gençlerle anlaşamazlar.
G2	Hem akranlarıyla hem de gençlerle olmak isterler.	Y2	Akranlarıyla olmak isterler gençlerle anlaşamazlar.
G3	Gençlerle anlaşılır ve onlarla olmak isterler.	Y3	Gençlerle anlaşılır ve onlarla olmak isterler.
G4	Gençlerle anlaşılır ve onlarla olmak isterler.	Y4	Akranlarıyla olmak isterler gençlerle anlaşamazlar.
G5	Gençlerle anlaşılır ve onlarla olmak isterler.	Y5	Akranlarıyla olmak isterler gençlerle anlaşamazlar.
G6	Gençlerle anlaşılır ve onlarla olmak isterler.	Y6	Gençlerle anlaşılır ve onlarla olmak isterler.
G7	Gençlerle anlaşılır ve onlarla olmak isterler.	Y7	Hem akranlarıyla hem de gençlerle olmak isterler.
G8	Gençlerle anlaşılır ve onlarla olmak isterler.	Y8	Akranlarıyla olmak isterler gençlerle anlaşamazlar.
G9	Gençlerle anlaşılır ve onlarla olmak isterler.	Y9	Hem akranlarıyla hem de gençlerle olmak isterler.
G10	Gençlerle anlaşılır ve onlarla olmak isterler.	Y10	Akranlarıyla olmak isterler gençlerle anlaşamazlar.
G11	Akranlarıyla olmak isterler gençlerle anlaşamazlar.	Y11	Akranlarıyla olmak isterler gençlerle anlaşamazlar.
G12	Hem akranlarıyla hem de gençlerle olmak isterler.	Y12	Akranlarıyla olmak isterler gençlerle anlaşamazlar.
G13	Gençlerle anlaşılır ve onlarla olmak isterler.	Y13	Akranlarıyla olmak isterler gençlerle anlaşamazlar.
G14	Gençlerle anlaşılır ve onlarla olmak isterler.	Y14	Hem akranlarıyla hem de gençlerle olmak isterler.
G15	Hem akranlarıyla hem de gençlerle olmak isterler.	Y15	Hem akranlarıyla hem de gençlerle olmak isterler.

Araştırmaya katılan gençlere ve yaşlılara “Yaşlılık sürecinde yaşlılar akranları ile bir arada olmayı isterler, gençlerle anlaşamazlar.” görüşü sorulduğunda gençlerin çoğunluğu yaşlıların kendileriyle anlaştıklarını ve birlikte vakit geçirmek istediklerini belirtmiştir. Bununla ilgili olarak; görüşmecilerden G8 ve G10 bu durumu şu cümlelerle ifade etmektedir:

G8: “Gençlerle anlaşmak kişiye göre değişen bir şeydir gençlerle bir arada olmayı isterler yaşlılığını kabullenmeyen yaşlılar oluyor ben de sizle oturcam ben de sizle gelcem diyor.” /Genç-Kadın-18 Yaşında.

G10: “Gençlerle olmak onları hoşnut eder yaşlılar genelde aksi olur birbiriyle anlaşamazlar ama gençlerle anlaşılır gençler o huysuzluklarını hoş görür yaşlı diye.” /Genç-Erkek-29 Yaşında.

Buna karşılık yaşlıların çoğunluğu gençlerle anlaşamadıklarını ve kendi yaşlılarıyla vakit geçirmek istediklerini ifade etmiştir. Aşağıdaki ifadelerde de görüldüğü üzere yaşlılar değişen koşullarla birlikte yeni nesillere uyum sağlamada zorlanmakta ve sosyalleşebilmek için akran gruplarını tercih etmektedirler.

Y1: “Kendi akranlarımla görüşmeyi seviyorum gençler sana uymaz ki.” /Yaşlı-Kadın-72 Yaşında.

Y2: “Gençler gençlerle yaşlılar yaşlılarla oluyorlar gençler yaşlılarla olmayı istemiyorlar.” /Yaşlı-Kadın-60 Yaşında.

Y4: “Kendi yaşlılarımla anlaşabiliyorum gençlere göre ben geri kafalıyımın anlaşamıyoruz.” /Yaşlı-Erkek-67 Yaşında.

Y5: “Yaşlılar akranlarıyla bir arada olmalı, bizim köyde mesela yaşlılar hep birbirlerini bilirler konuşabilirler çocukla gençle ne konuşsun ne paylaşsın şimdiki gençler zaten yaşlılarla anlaşamazlar gençler internet çağında yaşlılar başka bir dönemden gelmiş ben kumandayı kullanmayı bilmiyorum benim torun biliyor yaşlı bilmedi mi sorun çıkıyor.” /Yaşlı-Erkek-68 Yaşında.

Y10: “Akranlarımla olmak isterim. Gençlere uyum sağlamak zor oluyor.” /Yaşlı-Erkek-60 Yaşında.

Tablo 5: “Yaşlılık sürecinde yaşlılar hasta, dayanıksız ve başkalarına bağımlıdır.”

Burdur/Merkez Görüşmeci Kodu	Gençler	Burdur/Merkez Görüşmeci Kodu	Yaşlılar
G1	Evet	Y1	Evet
G2	Evet	Y2	Evet
G3	Evet	Y3	Hayır
G4	Hayır	Y4	Hayır
G5	Evet	Y5	Evet
G6	Evet	Y6	Evet
G7	Evet	Y7	Evet
G8	Evet	Y8	Evet
G9	Evet	Y9	Evet
G10	Evet	Y10	Evet
G11	Evet	Y11	Evet
G12	Evet	Y12	Hayır
G13	Evet	Y13	Evet
G14	Evet	Y14	Evet
G15	Evet	Y15	Evet

“Yaşlılık sürecinde yaşlılar hasta, dayanıksız ve başkalarına bağımlıdır.” görüşü yöneltildiğinde ise gençlerin 14’ü “Evet”, 1’i “Hayır” cevabını vermelerine karşılık; yaşlılar 12’si “Evet”, 3’ü ise “Hayır” cevabını vermiştir. Görüşülen gençlerden ve yaşlılardan bazıları bu durumu şu cümlelerle ifade etmiştir:

“Evet”- G3: *“Evet, bence bağımlıdır. Tabi yaşa ve hastalığa göre değişir ama bağımlıdırlar.” /Genç-Kadın-21 Yaşında.*

G10: *“Evet, başkalarına kesinlikle bağımlıdırlar yaşlılıktan dolayı daha fazla hastalık geçirebiliyor hasta olmasa bile hastalık hastasıdır şuram ağrıyor buram ağrıyor diye günümüz şartları değişti mesela hastaneye tek başına gidemez.” /Genç-Erkek-29 Yaşında.*

Y2: *“Yaşlılar kendilerini bırakıveriyorlar iş yapmıyor oturduğu yerden kalkmıyor hantallaşıyor yol yürümüyorlar ve hastalıklar başlıyor bağımlı hale geliyorlar.” /Yaşlı-Kadın-60 Yaşında.*

Y5: *“Yaşlıların yatalak olması çok zor benim annem yiyip içiyordu felç oldu biz yedirdik içirdik yaşlılığın bilhassa son evresi zordur. Yaşlıların bedeni hastadır vücut kendi kendine idare edemiyor başkalarının bakımında muhtaçtır.” /Yaşlı-Erkek-68 Yaşında.*

Y13: *“Yaşlandıkça daha bağımlı olurlar.” /Yaşlı-Kadın-75 Yaşında.*

Y15: *“Hasta olanı da var sağlam olanı da var. Yaşa göre bağımlılık artar.” /Yaşlı-Kadın-64 Yaşında.*

Yukarıdaki ifadelerde de görüldüğü üzere hem gençler hem de yaşlılar, yaşlılık sürecinin kişileri hasta, dayanıksız ve başkalarına bağımlı hale getirdiğini ifade etmiştir. Buna göre görüşülen gençlerin çoğunluğu yaşlılık sürecindeki yaşlıları hasta, dayanıksız ve başkalarına bağımlı olarak düşünmekte, benzer şekilde yaşlıların çoğunluğu da gençlerle aynı düşünceleri paylaşmaktadır. Ancak bu durum yaşa bağlı olarak değişmekle birlikte, kişinin fiziksel, psikolojik yapısı ve toplumsal çevresi de bunda etkili olabilmektedir.

Yaşlıları değerlendirmek üzere hemşirelerle yapılan bir araştırmada, yaşlıların çoğunluğunun yaşlılık sürecine ilişkin olumlu görüşlere sahip olmadıkları ve yaşlıların kendilerini hasta, dayanıksız ve başkalarını bağımlı olarak gördükleri tespit edilmiştir (5).

“Hayır”- G4: *“Hayır, katılmıyorum 30 yaşında bile bağımlı insanlar var kişisel olarak algılandığını düşünüyorum kişi günlük hayatında tembel ise yaşlılığında da öyledir aktifse de aynı.” /Genç-Kadın-23 Yaşında.*

Y3: *“Doğru değil kendini bırakıp koymayacaksın mümkün mertebe elinden geldiği kadar uğraşacaksın bir şeylerle, kendini bırakıp koyarsan hasta ve başkasına bağımlı olursun.” /Yaşlı-Erkek-76 Yaşında.*

Y7: *“Yaşlandıkça yalnız kalmak istemiyorum. Yalnızlıktan korkuyorum. Yaşlandıkça hastalık artıyor. Evet bağımlıdırlar. Kendileri yapamıyorlar ya yaşlılık zor.” /Yaşlı-Kadın-60 Yaşında.*

Y8: *“Yaşlılık sürecinde fiziki olarak belli bir yaşı geçtikten sonra gençlere mecbur kalır. Ama bu sağlıklı yaşayanlar için daha da geç olur birbirine bağımlı kalmak.” / Yaşlı-Erkek-60 Yaşında.*

Buna karşılık yaşlılık sürecindeki yaşlıların hasta, dayanıksız ve başkalarına bağımlı olmadığını düşünenler ise, kişilere bağımlı olma durumunun yaşlılığa bağlanmaması gerektiğini ve kişinin sağlıklı bir hayat yaşaması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Tablo 6: “Yaşlılık sürecinde yaşlılar değişen koşullara ayak uydurmakta zorlanırlar.”

Burdur/Merkez Görüşmeci Kodu	Gençler	Burdur/Merkez Görüşmeci Kodu	Yaşlılar
G1	Zorlanmazlar	Y1	Zorlanmazlar
G2	Zorlanırlar	Y2	Zorlanırlar
G3	Zorlanırlar	Y3	Zorlanırlar
G4	Zorlanırlar	Y4	Zorlanırlar
G5	Zorlanırlar	Y5	Zorlanırlar
G6	Zorlanırlar	Y6	Zorlanırlar
G7	Zorlanırlar	Y7	Zorlanırlar
G8	Zorlanırlar	Y8	Zorlanmazlar
G9	Zorlanırlar	Y9	Zorlanırlar
G10	Zorlanırlar	Y10	Zorlanmazlar
G11	Zorlanırlar	Y11	Zorlanırlar
G12	Zorlanırlar	Y12	Zorlanırlar
G13	Zorlanırlar	Y13	Zorlanırlar
G14	Zorlanırlar	Y14	Zorlanırlar
G15	Zorlanırlar	Y15	Zorlanırlar

Görüşülenlere “Yaşlılık sürecinde yaşlılar değişen koşullara ayak uydurmakta zorlanırlar” görüşü sorulduğunda araştırmaya katılan gençlerin 1’i, “Zorlanmazlar”, 14’ü “Zorlanırlar” ifadesini kullanmışlardır. Buna karşılık yaşlıların 3’ü “Zorlanmazlar”, 12’si ise “Zorlanırlar” düşüncesini paylaşmışlardır.

Gençlerle ve yaşlılarla yapılan yüz yüze görüşmelerde “Yaşlılık sürecinde yaşlılar değişen koşullara ayak uydurmakta zorlanırlar” görüşüne ilişkin nitel veriler, aşağıdaki ifadeleri içermektedir:

G2: “Değişen koşullara ayak uydurmakta zorlanıyorlar. Onlara bir şey öğretmesi çok zor mesela akıllı telefon kullanamıyorlar.” /Genç-Kadın-22 Yaşında.

G8: “Zorlanırlar mesela teknolojiyi kabullenmiyorlar değişikliklere açık değiller bizim zamanımızda bu yoktu ama eksik de değildi.” /Genç-Kadın-18 Yaşında.

G10: “Zorlanırlar kesinlikle yani değişen şartlara gençler bile ayak uyduramıyorlar ki yaşlılar nasıl uydursun çok hızlı gelişimler var.” /Genç-Erkek-29 Yaşında.

Y8: “ Ben zorlanmıyorum. Teknolojiden yanayım ve teknolojinin her türlüünü severim, internete girerim. Bilgisayar kullanırım, bilgisayardan oyun oynarım. Araştırmayı severim.”/ Yaşlı-Erkek-60 Yaşında.

Y10: “ Zorlanmıyorum. Bilgisayar bilmezdim, kart çekmesini bilmezdim. Hepsini öğrendim. Yenilik öğrenmeye zorluyor. Mecbur öğreniyorsun. ” /Yaşlı-Erkek-60 Yaşında.

Y14: “ Değişen koşullara biz ayak uyduramayız. Teknolojiye nasıl ayak uyduralım.” /Yaşlı-Kadın-62 Yaşında.

Y15: “ Zorlanırlar. Biz değişen koşullara nasıl ayak uyduralım.” /Yaşlı-Kadın-64 Yaşında.

Buna göre gençlerin ve yaşlıların çoğunluğunun yaşlılık sürecinde yaşlıların değişen koşullara ayak uydurmakta zorlandıkları görüşünde hem fikir oldukları görülmüştür. Bunun nedeni yaşlıların yaşlanma sürecinde geçirdikleri fiziksel, bilişsel ve toplumsal değişim süreci olabilir. Benzer şekilde yaşlıların yaşlılıkla ilgili tutumlarını tespit etmek amacıyla yapılan bir çalışmada yaşlılık süreciyle birlikte yaşlıların fiziksel, bilişsel ve sosyal yeti kaybına uğradıkları ve 65-69 yaş grubundaki yaşlıların algılarının diğer yaş gruplarındaki yaşlılara göre daha iyi olduğu belirlenmiştir (6).

Tablo 7: “Yaşlı insanlar deneyimlerini, tecrübelerini genç kuşaklara aktararak onlara yol gösterici olurlar.”

Burdur/Merkez Görüşmeci Kodu	Gençler	Burdur/Merkez Görüşmeci Kodu	Yaşlılar
G1	Yol gösterici olurlar.	Y1	Yol gösterici olurlar.
G2	Yol gösterici olurlar.	Y2	Yol gösterici olurlar.
G3	Yol gösterici olurlar.	Y3	Yol gösterici olurlar.
G4	Yol gösterici olmazlar.	Y4	Yol gösterici olurlar.
G5	Yol gösterici olurlar.	Y5	Yol gösterici olurlar.
G6	Yol gösterici olurlar.	Y6	Yol gösterici olurlar.
G7	Yol gösterici olurlar.	Y7	Yol gösterici olurlar.
G8	Yol gösterici olurlar.	Y8	Yol gösterici olurlar.
G9	Yol gösterici olurlar.	Y9	Yol gösterici olurlar.
G10	Yol gösterici olurlar.	Y10	Yol gösterici olurlar.
G11	Yol gösterici olurlar.	Y11	Yol gösterici olurlar.
G12	Yol gösterici olurlar.	Y12	Yol gösterici olurlar.
G13	Yol gösterici olurlar.	Y13	Yol gösterici olurlar.
G14	Yol gösterici olurlar.	Y14	Yol gösterici olurlar.
G15	Yol gösterici olurlar.	Y15	Yol gösterici olurlar.

Görüşülen gençlere ve yaşlılara “*Yaşlı insanlar deneyimlerini, tecrübelerini genç kuşaklara aktararak onlara yol gösterici olurlar*” görüşü yöneltildiğinde gençlerin çoğunluğu ve yaşlıların hepsi yol gösterici olduklarını ifade etmişlerdir. Ancak araştırmaya katılan gençlerden sadece biri yaşlıların yol gösterici olmadığını ifade etmiştir. Bununla ilgili olarak da G4 şu ifadeleri kullanmıştır: “*Aktarmaya çalışıyorlar çok yol gösterici olduklarını*”

düşünmüyorum kültürel çatışma var onların yaşadığı dönem çok farklı.” /Genç-Kadın-23 Yaşında.

Demircan ve arkadaşlarının 2005 yılında bir huzurevinde kalan yaşlıların yaşlılığa ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yaptığı bir araştırmada, yaşlılar, yaşlılığı yaşamın sonu olarak görmekte ve deneyimlerinden yararlanılması gerektiğini belirtmektedirler (7).

Tablo 8: “Yaşlılık sürecinde yaşlılar çocukları, arkadaşları ve akrabaları vb. toplumun her kesimi tarafından ihmal edilir.”

Burdur/Merkez Görüşmeci Kodu	Gençler	Burdur/Merkez Görüşmeci Kodu	Yaşlılar
G1	İhmal ediyor.	Y1	İhmal ediyor.
G2	İhmal ediyor.	Y2	İhmal ediyor.
G3	İhmal ediyor.	Y3	İhmal ediyor.
G4	İhmal ediyor.	Y4	İhmal edilmiyor.
G5	İhmal ediyor.	Y5	İhmal ediyor.
G6	İhmal ediyor.	Y6	İhmal edilmiyor.
G7	İhmal ediyor.	Y7	İhmal ediyor.
G8	İhmal ediyor.	Y8	İhmal ediyor.
G9	İhmal ediyor.	Y9	İhmal ediyor.
G10	İhmal edilmiyor.	Y10	İhmal edilmiyor.
G11	İhmal edilmiyor.	Y11	İhmal ediyor.
G12	İhmal ediyor.	Y12	İhmal ediyor.
G13	İhmal ediyor.	Y13	İhmal ediyor.
G14	İhmal edilmiyor.	Y14	İhmal ediyor.
G15	İhmal ediyor.	Y15	İhmal ediyor.

Araştırmaya katılan gençlere ve yaşlılara “*Yaşlılık sürecinde yaşlılar çocukları, arkadaşları ve akrabaları vb. toplumun her kesimi tarafından ihmal edilir.*” görüşü sorulduğunda hem gençlerin hem de yaşlıların 3’ü yaşlıların toplumsal çevre tarafından ihmal edilmediklerini ifade etmiştir. Buna karşılık yaşlı bireylerin ihmal edilip edilmediği ile ilgili olarak yaşlılar genellikle ihmal edildiklerini, gençler ise bu durumu daha çok meslek, bilinç ve ihtiyaç ayırımına ve günümüz şartlarına göre değerlendirmeler yaparak yaşlıların ihmal edildiklerini belirtmişlerdir. Bununla ilgili olarak;

G15: “*Toplum tarafından ister istemez ihmal ediyor, sürekli yanlarında olsun istiyorlar ama olunmuyor ihmal edilebiliyor.*” /Genç-Kadın-21 Yaşında.

G5: “*Bence günümüz şartlarında ihmal ediyor.*” /Genç-Erkek-22 Yaşında.

Y8: “*Şimdi gençlerin oyuncağı başka. Sen onları rahatsız etmezsen onlar da seni rahatsız etmez. Bazen yaşlılarda gençleri kullanıyor. Onların hep kendilerine hizmet etmelerini istiyorlar. Yaşlılara bakılmalı, saygı gösterilmeli ama yaşlılar da bunu kullanmamalı.*” / Yaşlı-Erkek-60 Yaşında.

Y11: “*İhmal ediyor. Ama bazı yaşlılar da çok aksi oluyor. Gelmiş 80 yaşına dinlemiyor, kafasındaki neyse onu yapıyor.*” /Yaşlı-Kadın-60 Yaşında.

Yaşlanma sürecinde yaşlıların yaşlı olduğunu kabullenmesi sağlıklı, mutlu bir yaşlılık dönemi geçirmesine yardımcı olmaktadır. Bu durumun gerçekleşebilmesi için de aile başta

olmak üzere yaşlıların toplumsal çevresine de önemli görevler düşmektedir. Bu süreçte yaşlılar olabildiğince ihmal edilmemeli ve yalnız kalma korkusu, kendini işe yaramaz hissetme gibi yaşlıların yaşlılık döneminin problemlerine ilişkin çözümünde onlara toplumsal destek sağlanmalıdır.

Tablo 9: “Yaşlılık süreci gençlikte ertelenen her bir amacı gerçekleştirme sürecidir.”

Burdur/Merkez Görüşmeci Kodu	Gençler	Burdur/Merkez Görüşmeci Kodu	Yaşlılar
G1	Hayır	Y1	Hayır
G2	Hayır	Y2	Evet
G3	Evet	Y3	Evet
G4	Evet	Y4	Hayır
G5	Evet	Y5	Evet
G6	Hayır	Y6	Hayır
G7	Hayır	Y7	Hayır
G8	Hayır	Y8	Evet
G9	Evet	Y9	Hayır
G10	Hayır	Y10	Evet
G11	Hayır	Y11	Evet
G12	Hayır	Y12	Hayır
G13	Evet	Y13	Hayır
G14	Evet	Y14	Hayır
G15	Hayır	Y15	Evet

Görüşmecilere “*Yaşlılık süreci gençlikte ertelenen her bir amacı gerçekleştirme sürecidir.*” görüşü yöneltildiğinde ise gençlerin 9’u bu görüşe katılmadıklarını, 6’sı ise bu görüşe katıldıklarını ifade etmişlerdir. Buna karşılık yaşlıların 8’i yaşlılık sürecinde gençlikte ertelenen her bir amacı gerçekleştirme süreci olmadığını, 7’si ise gençlikte ertelenen şeylerin yaşlılıkta yapıldığını ifade etmişlerdir. Bununla ilgili ifadeler şu şekildedir:

Evet- G9: “*Bence evet gençlikte çalışıp da ihmal edilen her şeyi yaşlılıkta gerçekleştirebilirsin.*” /Genç-Kadın-19 Yaşında.

Y2: “*Evet gençliğimde yapamadığım şeyleri şimdi yapıyorum.*” /Yaşlı-Kadın-60 Yaşında.

Y15: “*Gençlikte bilmiyor. Olgunlaştıkça, yaşlandıkça daha iyi her şeyi yapabiliyoruz.*” /Yaşlı-Kadın-64 Yaşında.

Hayır- G1: “*İnsan gençken yapamadığını nasıl yaşlanınca yapsın.*” /Genç-Erkek-21 Yaşında.

G10: “*Kesinlikle değil fiziksel ve ruhsal olarak biraz yeti kaybı var finansal açıdan başkalarına bağımlı oluyorlar işçi olarak istihdam edilme şekilleri çok düşük finansla sermaye olmayınca kurdukları planı gerçekleştiremiyorlar yaşlılar genellikle şimdiki aklım olsa derler.*” /Genç-Erkek-29 Yaşında.

Y7: “*O yok. Gençlikte yapıyoruz ama yaşlılıkta yapamıyoruz. Fazla yürüyemiyorum, ev işi yapamıyorum.*” /Yaşlı-Kadın-60 Yaşında.

Y9: “*Yapamıyorum. Denize gidip yüzebiliyor muyum yüzemiyorum. Gardırop eşya dolu ben giyemiyorum. Her şey gençlikte güzel.*” /Yaşlı-Kadın-61 Yaşında.

Y14: “*Gençlikte yapamadığını yaşlılıkta yapabilir mi insan. Yaşlılıkta ya kulağın duymaz ya gözüün görmez.*” /Yaşlı-Kadın-62 Yaşında.

Yaşlıların toplumsal hayattaki yaşamlarını ve psikolojik durumlarını etkileyen en önemli unsurlardan biri de emeklilik sürecidir. Yaşlanma süreciyle birlikte yaşa bağlı olarak gelen emeklilik durumu yaşlıların günlük yaşam aktivitelerini diğer bir ifadeyle yaşam tarzını değişime uğratmaktadır. Bu süreçte toplumsal sorunlarla birlikte emeklilik sürecine bağlı olarak ortaya çıkan ekonomik sorunlar da yaşlıların hayata küsmesine ve kendini eve kapatmasına neden olabilmektedir. Dolayısıyla sürekli çalışarak geçirdikleri bir dönemden sonra eve kapanma yaşlıları yalnızlığa itmekte ve onların sosyalleşmesini engellemektedir.

1. SONUÇ

Endüstrileşme ve teknolojinin gelişmesiyle birlikte meydana gelen kırdan kente göç, kadının çalışma hayatına katılması, ekonomik sebepler ve aile yapılarındaki dönüşüm, toplumun sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel yapısının değişmesine neden olmuştur. Dolayısıyla toplumsal yapıdaki bu değişim ve dönüşümle birlikte toplumda önemli bir yeri olan gençlerin ve yaşlıların da hayata dair görüşleri, beklentileri ve değer yargıları değişmiştir. Özellikle geniş aile yapısının yerini çekirdek aile yapısına bırakmasıyla birlikte aile yapısındaki değişim yaşlıların toplumsal hayattaki statüsünü yeniden belirlemiştir. Nitekim bu durum gençler ile yaşlılar arasındaki ilişki bağımlı zayıflatmıştır.

Bu araştırma gençlerin ve yaşlıların yaşlılık sürecine ilişkin görüşlerini değerlendirmeyi ve karşılaştırmayı amaçlamaktadır. Bu noktadan hareketle “Gençlerin ve Yaşlıların Yaşlılık Sürecine İlişkin Görüşleri: Karşılaştırmalı Bir Çalışma” isimli araştırmamızın sonuçlarının genel bir değerlendirmesi aşağıdaki şekilde yapılabilir:

Burdur Merkez’de ikamet eden toplam 15 genç ve 15 yaşlı bireyle yapılan görüşmelerde gençler, yaşlılık sürecindeki yaşlıların üreten bir konumda olduğunu, yaşlılar ise yaş itibarıyla kişilerin yaşlandıkça tüketen konumda devam ettiğini ifade etmiştir. Yaşlılık döneminde yaşlı bireyler yaşlılara göre daha çok akranlarıyla birlikte zaman geçirmek istediklerini ve gençlerle anlaşamadıklarını belirtirken, gençler ise tam tersine yaşlı bireylerin kendileri ile anlaştıklarını ve birlikte zaman geçirmek istediklerini söylemişlerdir. Gençler ve yaşlılar yaşlılık sürecinde yaşlıların hasta, dayanıksız ve başkalarına bağımlı olduklarını düşünmekte ve yaşlıların değişen koşullara uyum sağlamada zorlandıklarını ifade etmektedirler. Yaşlılar yaşlılık sürecinde deneyimlerinden ve tecrübelerinden yola çıkarak geçlere yol gösterici olduklarını ifade etmekte olup, gençler de bu görüşe katılmaktadır. Ayrıca gençler ve yaşlılar yaşlanma sürecinde yaşlıların ihmal edildiğini dile getirmekle birlikte gençler bunun sebebinin günümüz şartlarından kaynaklandığını öne sürmektedir. Yaşlanma sürecinde gençlikte ertelenen her bir amacı gerçekleştirme süreci olup olmadığı konusunda ise hem yaşlılar hem de gençler aynı düşünceleri paylaşmaktadırlar.

Sonuç olarak elde edilen veriler doğrultusunda gençlerin ve yaşlıların yaşlılık sürecine ilişkin görüşleri, her ne kadar benzerlik taşısa da görüşleri değerlendirme biçiminde, değer yargılarında farklılıklar gözlenmektedir.

NOTLAR

- 1) Bu konuda geniş bilgi için bkz <http://www.hugaum.hacettepe.edu.tr/10.05.2017>.
- 2) Bu konuda geniş bilgi için bkz <http://www.tuik.gov.tr/10.05.2017>.
- 3) Bu konuda geniş bilgi için bkz. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü, (2013), *Türkiye’de Yaşlıların Durumu ve Yaşlanma Ulusal Eylem Planı Uygulama Programı*, Ankara.
- 4) Bu konuda geniş bilgi için bkz. www.tuik.gov.tr, **18.03.2017**.
- 5) Bu konuda geniş bilgi için bkz. Özdemir, L., Akdemir, N. ve İmatullah, A. (2005), “Hemşireler İçin Geliştirilen Yaşlı Değerlendirme Formu ve Geriatrik Sorular” *Türk Geriatri Dergisi*, 8(2).
- 6) Bu konuda geniş bilgi için bkz. Özyurt, C. B., Tunç, B. ve Hatipoğlu, S. (2012), “Yaşlıların Yaşlılıkla İlgili Tutumları: Manisa'da Bir Kentsel Ve Kırsal Bölge Örneği” *Akademik Geriatri Dergisi*, 5(1).
- 7) Bu konuda geniş bilgi için bkz. Demircan, S., Çalıştır, B., Dereli, F., Düzöz, G., Turasay, N., Özen, S. ve Ark. (2005), “Muğla İli Abide-H.Nuri Öncüler Huzurevinde Kalan Yaşlıların Yaşlılığa İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi” *IV.Ulusal Geriatri Kongresi Kitabı*, Türk Geriatri Vakfı.

KAYNAKÇA

- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2013, **Türkiye’de Yaşlıların Durumu ve Yaşlanma Ulusal Eylem Planı Uygulama Programı**, Ankara.
- AKÖER, Mehmet, NUHRAT, Cenap, SAY, Şebnem, 2011, ‘Türkiye’de Yaşlılık Dönemine İlişkin Beklentiler Araştırması’, **Aile ve Toplum**, Yıl:12, Cilt:7, Sayı:27, Ekim-Kasım-Aralık.
- CEYLAN, Harun, KURTKAPAN, Hamza, TURAN, Büşra, 2015, ‘Literatür: Türkiye’de Yaşlıların Yaşam Durumları’, **İstanbul’da Yaşlanmak**, Ed. Murat Şentürk & Harun Ceylan, Açılım Kitap, İstanbul, ss.35-60.
- DPT, 2007, **Türkiye’de Yaşlıların Durumu ve Yaşlanma Ulusal Eylem Planı**. Yayın no. DPT: 2741, (https://sgb.saglik.gov.tr/content/files/2016WEBSITESIREVIZYON/yaslanma_ulusal_eylem_plani.pdf, ET: 18.06.2017).
- GÖRGÜN BARAN, Aylin, KALINKARA, Velittin, ARAL, Neriman, AKIN, Galip, BARAN, Gülen, ÖZKAN, Yasemin, 2005, ‘Yaşlı ve Aile İlişkileri Ankara Örneği’, T.C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Ankara. <http://www.hugaum.hacettepe.edu.tr>, (ET: 10.05.2017).
- İÇLİ, Gönül, 2008, ‘Yaşlılar ve Yetişkin Çocuklar’, **Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi**, (1):29-38.
- İÇLİ, Gönül, 2010, ‘Yaşlılar ve Yaşlılığın Değerlendirilmesi: Denizli İli Üzerine Niteliksel Bir Araştırma’, **Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi**, (1):1-13.
- KALINKARA, Velittin, 2004, “Yaşlı Konutlarında İç Mekan Tasarımının Ergonomik Boyutu”, **Yaşlılık Disiplinler Arası Yaklaşım, Sorunlar, Çözümler**, Ed. Velittin Kara, Odak Yayınevi, Ankara, ss.59-79.
- KALKAN, Melek, 2008, “Yaşlılık: Tanımı, Sınıflandırılması ve Genel Bilgiler”, **Psikolojik, Sosyal ve Bedensel Açından Yaşlılık**, Ed. Kurtman Ersanlı, Melek Kalkan, Pegem Akademi, Ankara, ss.1-17.
- MACİONİS, John J.,2012, “Yaşlanma ve Yaşlılık”, Çeviren: Ayşe Canatan, **Sosyoloji**, Çev. Editör Vildan Akan, 13. Basım, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.
- ÖZBEN, Şüheda, 2008, “Yaşlılıkta Gelişimsel Görevler”, **Psikolojik, Sosyal ve Bedensel Açından Yaşlılık**, Ed. Kurtman Ersanlı, Melek Kalkan, Pegem Akademi, Ankara, ss.97-120.
- ÖZKAN, Yasemin, PURUTÇUOĞLU, Eda, 2010, ‘Yaşlılıkta Teknolojik Yeniliklerin Kabulünü Etkileyen Sosyalizasyon Süreci’, **Aile ve Toplum**, Yıl:11, Cilt:6, Sayı:23, Ekim-Kasım-Aralık.
- ÖZMETE, Emine, 2008, ‘Yaşlılıkta Yaşamın Anlamının Refah Göstergeleri İle Yordanması’, **Aile ve Toplum**, Yıl:10, Cilt:4, Sayı:15, Temmuz-Ağustos-Eylül.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Aile ve Tüketici Hizmetleri, 2011, **Yaşlılık Süreci**, Ankara, (http://megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/Ya%C5%9F1%C4%B11%C4%B1k%20S%C3%BCreci.pdf, ET: 20.06.2017).

JOURNAL OF AWARENESS

TAMAM, Lut, ÖNER, Seva, 2001, 'Yaşlılık Çağı Depresyonları', **Demans Dergisi**, 1:50-60.

www.tuik.gov.tr, (ET: 18.03.2017).

www.tuik.gov.tr,

İstatistiklerle

Yaşlılar

2016,

(<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=24644>, ET: 20.06.2017).